

ARDEALUL JURIDIC

REVISTĂ DE DREPT ȘI DE UNIFICARE LEGISLATIVĂ, DOCTRINĂ,
JURISPRUDENȚĂ, LEGISLAȚIE COMPARATĂ

ORGAN OFICIAL AL PUBLICAȚIUNILOR JUDECĂTOREȘTI DIN ARDEAL ȘI BANAT

<p>Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni ca publicațiune juridică și săptămânal ca organ de publicațiune judecătorească</p>	<p>Abonamentul: Pentru autorități, bănci, inst. t. fin. avocați etc. Pe un an 200 Lei Un număr simplu 8 Un număr dublu 16 Un număr vechiu 12 Revista apare săptămânal.</p>	<p>Redacția Strada Băei No. 13. — Ad ministrăția : Str. Regina Maria Nr. 34 (Radio Reclam România S. A.) unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adție. TELEFON 630.</p>
--	---	---

Despre cărțile funduare.

(Urmare)

Conform art. 88 și 93 prenotarea are loc:

- pe baza scrisorilor de obligațiune;
- pe baza extraselor din registrele comerciale;
- pe baza unor documente, din care reiese că creditorul are drept legal la vre'o asigurare;
- pe baza deciziunilor autorităților administrative pentru asigurarea creanțelor minorilor, interzișilor și absenților.

Ad. a) o scrisoare de obligațiune există numai atunci când vre'o datorie pe bani se recunoaște; prenotațiunea se poate cere numai după ce datoria a ajuns la scadență. Scadența poate să fie determinată prin arătarea anului, lunii, zilei: în acest caz se va examina numai, dacă acel an, lună sau zi a trecut. Dacă nu este nici un termen de scadență, prenotațiunea se poate face orișicând, dacă din document nu reiese că creditorul, pentru vre'un alt motiv oarecare, nu poate cere încă plata.¹⁾

Când scadența depinde de o condițiune suspensivă, trebuie dovedit prin act potrivit

¹ Creanța este scadență imediată, dacă nu s'a stipulat vre'o amânare a prestațiunii (scadență). Confr. art. 327 Codul Com. Deasemenea art. 904, 1062 C. Civ. A. (tot așa C. C. germ. 271). Curia: Cl. colecția veche XI 14, XVIII 112, XXI 22, XXVII 35, colecția nouă XIX 18, XXV 15, XXXVII 16 etc. Greșit Curia Dt. c. n. XIII 18 „debitorul a murit, deci creanța a ajuns la scadență în ziua morții, nefiind pus nici un termen în scrisoarea de obligațiune”. Această deciziune interpretează în mod greșit fraza a doua din art. 904 C. C. Este natural că pentru a scăpa de prestațiunea imediată a unei obligațiuni existente, se cere învoirea creditorului, iar scadența nu este altceva decât această învoire: dies adiectus efficit ne praesentis die pecunia debeatur.

pentru prenotațiune că evenimentul s'a îndeplinit.²⁾

Se înțelege că pe baza scrisorilor de obligațiune se poate cere și întabulațiunea, dacă condițiunile acestora sunt îndeplinite.

Ad b) Pe baza extraselor din registrele comerciale se poate cere prenotațiunea numai, dacă firma este înregistrată, iar notarul public, legalizând extrasul, adeverește că registrele îndeplinesc condițiunile codului de comerț. Se cere, ca „titlul” (cauza) creanței să se poată constata din extras; d. e. pentru mărfuri (vânzare), „proviziune” etc. Nu se poate cere prenotațiunea, dacă figurează numai: „sald”, „reportări” etc.³⁾

Ad c) Art. 88 lit. d) prevede cazurile când creditorul în urma unei dispozițiuni legale are drept la vre'o asigurare (garanție). Așa d. e. în caz de pericol, uzufructuarul trebuie să dea garanție (art. 520 C. C. A.) În acest caz proprietarul, dovedind prin document original raportul de drept de uzufruct precum și pericolul, va cere prenotarea dreptului de ipotecă până la concurența pagubei verosimile. Suma arătată de proprietar

² R. vorbește numai de denunțare, dar nu poate fi îndoielă că regula se aplică și la condițiuni. D. e. „datoria se va plăti, dacă debitorul va putea ridica depozitul de . . . de la Cassa de depuneri și consignațiuni”. În acest caz certificatul Cassei de depuneri va fi înaintat. Condițiunile rezoluției de regulă nu sunt actuale, căci caracterul lor este că s'apun la evenimentul local desființarea obligațiunii. Totuși este cu puțință ca o condițiune rezolutorie să dea naștere unei obligațiuni (v. în p. sp.)

³ Jurispr. stabilă: Curia 2044-99, 838-99 etc. Greșit Curia 6598-97: „autoritatea de c. f. nu poate examina condițiunile registrului ci. numai faptul dacă creanța a ajuns sau nu la scadență, dacă extrasul este sau nu legalizat și dacă puterea probatoare a registrelor nu s'a stins încă”.

se va putea micșora de autoritatea c. f. (art. 65).

Ad d) Art. 93. Creanțele fiscolei, precum și ale minorilor și interzișilor sunt privilegiate, întru cât pentru prenotăriune nu se cere prezentarea scrisorii de obligațiune, ci pe baza unei comisiuni rogatorii a autorității financiare sau a sedriei orfanele se prenotază dreptul de ipotecă.

D.

Justificarea prenotăriunilor.

Prin prenotăriune dreptul se dobândește numai în mod condiționat: cât timp nu s'a schimbat în intabulariune sau nu s'a radiat, există o îndoială care este în contrazicere cu principiile fundamentale ale sistemului tabular. Deci, Regulamentul dă un termen de 15 zile, pentru a lămuri situația prin dovedirea condițiunilor intabulării sau — dacă aceasta nu este posibil — pentru intentarea procesului.

Fiecare prenotăriune servește de baza pentru achiziția, schimbarea sau încetarea dreptului real numai sub condițiunea, ca să fie justificată și numai cu estinderea în care s'a făcut justificarea.

Justificarea are putere retroactivă dela timpul înaintării cererii de prenotăriune. Dacă nu se face justificarea, prenotăriunea se radiază. (Art. 94.)

Prenotăriunea are loc „numai în estinderea în care s'a făcut justificarea“. Adecă:

Se poate că o creanța prenotată se dovedește numai în parte prin document susceptibil de intabulare. D. e. s'a prenotat o creanță de 10.000 pe baza unui extras din registrul comercial, iar la justificare se prezintă un document regulat, prin care debitorul recunoaște numai 6000. În acest caz, dreptul de ipotecă va căpăta putere definitivă prin justificare (= intabulariune) numai până la concurența a 6000, iar cealaltă parte de 4000 rămâne prenotată (până ce nu se cere radierea). Invers. dacă debitorul recunoaște 12.000, întreaga creanță de 10.000 va fi justificată, iar pentru cele 2000 se va da intabulariune, însă numai cu prioritatea dela înaintarea cererii de justificare și numai dacă și pentru aceste 2000 se va arată cauza precum și celelalte condițiuni ale intabulariunii. În acest caz, creditorii care au fost intabulari după înaintarea cererii de prenotare și înainte de prezentarea cererii de justificare, vor avea rangul lor după cele 10.000 și înaintea celor 2000.

Justificarea se poate face și când persoana creditorului sau debitorului s'a schimbat, decând s'a dat prenotarea. Creșit Curia 1993—79: „justificarea având loc numai în cadrul prenotăriunii, intabulariunea prin justificare nu se poate admite decât în favoarea aceluia care a obținut prenotăriunea“. Când debitorul a recunoscut creanța și totdeodată se dovedește și cesiunea ei, nu este nici un impediment tabular, deci justificarea trebuie admisă. Dacă noul creditor ar putea să ceară înscrierea cesiunii imediat după înaintarea cererii de justificare a fostului creditor, lucru care nu poate fi pus la îndoială — pentru ce să nu poată cere justificarea și el? (confr. art. 71 ultima frază). Succesorul în drept al debitorului poate da declarația potrivită pentru justificare: art. 95.

Puterea retroactivă a justificării înseamnă că dreptul va fi considerat ca *intabulat* din ziua înaintării cererii de *prenotare*. Creditorii intabulari sau prenotari după acest termen, vor avea rang posterior cu toate că au fost înscriși înainte de justificare.

Fraza ultimă din art. 94 lipsește în R. A. Radierea dreptului nejustificat se face numai la cererea subiectului pasiv (vezi mai jos).

Prenotăriunea se justifică prin faptul că piedicile — cari opresc intabulariunea — sunt înlăturate prin suplinirea ulterioară a condițiunilor, cari lipsesc, ceia ce se face sau în baza unui certificat autentic, sau prin declarație suficientă pentru intabulariune a aceluia, contra căruia s'a făcut prenotăriunea, sau succesorului său de drept, sau în sfârșit în baza hotărârii definitive judecătorești, date pe cale de proces (art. 95).

Dacă justificarea trebuie să se facă pe cale de proces, acțiunea va fi înaintată la judecătoria competentă.

Dacă în timpul înaintării cererii pentru prenotăriune, este deja în curgere acțiunea pentru validitatea dreptului prenotat (predarea posesiunii, plata creanței, scl.) este suficientă dovedirea acestei împrejurări, fără ca să fie necesară o acțiune separată; și în cazul acesta se notează și în cartea funduară intentarea procesului de justificare și nu este necesară fixarea termenului pentru justificare. (Art. 96.)

Dacă nu e dovedită intentarea acțiunii, se va fixa de regulă pentru justificare un termen de 15 zile, care se socotește dela ziua în care is'a înmânat celui, care a cerut prenotăriunea, deciziunea, prin care instanța primă sau superioară a admis prenotăriunea. Instanța

de c. f. însă poate fixa termenul după împrejurări și pe 30 zile, și în cazul, când justificarea depinde dela împlinirea vreunei stipulațiuni din contract, termenul de justificare poate fi estins până la acel timp, în care se va îndeplini stipulațiunea din contract (de ex. plata prețului de cumpărare).

Instanța de c. f. poate prelungi termenul pentru justificare, după împrejurări, pe 30 de zile, odată fără ascultarea părții contrare; pentru prelungirile ulterioare însă sunt aplicabile §§ 139—140, ai procedurii civile.

În deciziunea de prelungire se va arăta ziua hotărâtă inclusiv după calendar, până când se admite prelungirea. (Art. 97.)

Termenul de justificare curge neîntrerupt și din motive importante poate fi prelungit; revenirea la starea de mai înainte însă nu.

Cererea pentru prelungirea termenului se va înainta la instanța de c. f. și se va debate conform regulilor procedurii civile. În cerere se va arăta ziua, inclusiv până la care se cere prelungire; dacă aceasta nu s'a făcut, în deciziune se va arăta hotărât după calendar ziua, în care expiră termenul prelungit. (Art. 98.)

Dacă radierea prenotațiunii se cere pentru că nu s'a cerut justificare — fără arătarea învoirei celui, care a cerut prenotațiunea — atunci se va fixa desbaterea pe un termen scurt, la care a cerut prenotațiunea, e dator să arate, că termenul de justificare i-a fost rezervat, sau că acțiunea (pentru justificare sau pentru validitatea dreptului) a fost înaintată înainte de expirarea termenului fixat, sau înaintarea cererii pentru radiere, în caz contrariu radierea prenotațiunii se va admite fără amânare.

Acțiunea pentru justificare se poate primi și după expirarea termenului, atâta timp, cât n'a fost înaintată cererea pentru radiere. Dacă se știe înaintea instanței c. f. din actele oficiale (dosar), că în ziua înaintării cererii pentru radiere, termenul de justificare a fost rezervat, (menținut) sau că acțiunea pentru justificare s'a înaintat, atunci cererea pentru radiere va fi respinsă.

Contra termenului omis nu se admit nici justificare, nici reînnoirea procesului. (Art. 99.)

În baza hotărârei definitive dată asupra acțiunii pentru justificare, dacă, și intrucât prin aceea hotărâre prenotațiunea este declarată ca justificată, se face intabularea a ceea ce s'a prenotat; iar dacă prenotațiunea este declarată nejustificată, se face radierea prenotațiunii. (Art. 100).

Aceste dispozițiuni le-am luat în parte din R. M. și în parte din R. A. pentru că R. A. cuprinde numai astfel de abateri dela R. M. care s'au dezvoltat în practica judecătorească în aplicarea R. M.

Analizând dispozițiunile de mai sus, constatăm că justificarea se face sau pe cale grațioasă sau pe calea procesului.

Justificarea pe cale grațioasă se face în cazurile când prenotațiunea s'a dat pe baza art. 87, 88 lit. a, și b. precum și a art. 89 prezentându-se toate datele care, împreună cu datele cererii de prenotațiune, sunt suficiente pentru intabulare. Formalitățile ce lipsesc, pot fi suplinite ulterior; d. e. dacă lipsesc iscăliturile martorilor, subiectul pasiv va da o declarație prin care recunoaște înainte a doi martori că semnătura pe documentul original este a lui, — dacă lipsește individualizarea imobilului, se va da o declarație cuprinzând această individualizare; dacă lipsește „clausula intabulandi“, se va elibera într'un document etc.

În toate cazurile din art. 88 lit. c. și d. 90 și 91 se va cere o declarație a subiectului pasiv, prin care raportul de drept să se reglementeze definitiv. În special:

În cazul prevăzut de art. 88 lit. c., (extras din reg. com.) o declarație a debitorului prin care recunoaște că acea creanță există.

În cazul art. 88 lit. d., și 90 o declarație a debitorului prin care recunoaște obligațiunea sa precum și suma.

În cazul art. 91 lit. a., o permisiune de radiere a creditorului intabulat.

În cazul art. 91 lit. b. un document de cesiune a creditorului intabulat.

Toate aceste documente pot fi suplinite printr'o sentință judecătorească definitivă prin care subiectul pasiv a fost condamnat să presteze conform aceluși raport de drept. Având însă în vedere că în multe cazuri nu se poate constata că condamnarea corespunde tocmai aceluși drept la care prenotațiunea se referă, justificarea prin sentințe pe cale grațioasă este foarte rară în practică și numai în cazul prevăzut de art. 90 este actuală. Deci în cazurile când subiectul pasiv nu vrea să dea declarația cerută pentru justificare, în genere aceasta se face pe calea procesului și anume:

a) printr'un proces care are drept obiect numai justificarea prenotațiunii

b) printr'un proces care are drept obiect însăși validitatea dreptului prenotat.

În primul caz reclamantul nu cere ca pârâtul să fie condamnat la prestațiune ci numai să recunoască dreptul în chestie. În al doilea caz se cere condamnarea pârâtului la plată (sau altă prestațiune).

(Va urma)

Dr. Ladaş

Alte Interpretări la Legea chiriilor (Legea pentru Prelungirea contractelor de Inchiriere — din 14 April 1922)

Ardealul Juridic, No 9 an II, a publicat sub denumirea de „Norme pentru interpretarea noii Legi a chiriilor” care „vor fi aplicate de toate autoritățile participante” — concluziunile unei „conferințe” ținute la Cluj la 3 Mai 1922 cu participarea Directoratului de Justiție, Curții de Apel Cluj, Tribunalului Cluj, Judecătoriei de ocol urbana Cluj, Oficiului de închiriere și comisiunii deliberative Cluj.

Concluziile acestea, hotărâte la o dată când nici instrucțiunile din 10 Mai ale ministrului de Justiție, nici dezbaterile parlamentare nu erau încă publicate, aduc adevărate inovații cu caracter de jurisprudență, ba chiar cu caracter de lege, ori cel puțin de regulament — deși legea interpretată nu a lăsat acelor reprezentanți sarcina de a legifera ori regulamenta — inovații care crează situații contrarii legii excepțional de grave.

Disting trei idei fundamentale în sistemul conferinței:

- I. Deosebire între chiriași și tolerați;
- II. Desființarea drepturilor câștigate, prin Of. Cartuirii și alte autorități ardelene;
- III. Idealizarea Oficiilor de Inchiriere.

I. Toleranții. Conferința îi definește: acei cari au „o transmițere vremelnică în afară de raportul de locațiune” — adică detentorii fără titlu, ori — și adică — „acei cari ocupă o locuință în baza unei decizii a Oficiului pentru locuințe” (Cartuirii).

Pentru aceștia — cari sunt: întreg Clujul până la Decembrie 1921, când s'a înființat adversarul Cartuirii, Oficiul de Inchiriere, — conferința nu are nici o cruțare: drepturile lor sunt anticonstituționale nule, fără de efect, ei trebuie evacuați oricând și imediat ce proprietarul o dorește, ei nu au nici o bază legală, legea nu le dă absolut nici o protecție, proprietarul nu e obligat să le dea altă locuință, Oficiul de Inchiriere nu are a îngriji de ei cu prioritate, ca unii ce „ocupă localul în mod ilegal”, ca unii cari au disprețuit trei ani și jumătate legile țării, drepturile sfinte ale proprietății, constituția, etc. și cari acum trebuie, înfirșit, să răspundă de faptele lor, în fața societății care îi pune în afară de lege și îi declară „taillables et corvéables à merci” în favoarea proprietarilor, carora li se dă, înfirșit, satisfacție. *Aceștia sunt toleranții*; spreosebire de chiriași, cari sunt acei cu contracte ori cu cartuirii dela Oficiul de Inchiriere — rechizițiile acestuia nefiind anticonstituționale, etc.

Prima concluzie, dar:

Legea chirilor din 14 April nu a fost făcută de cât pentru chiriași, iar nu pentru toleranți. Legea face aceastăosebire și nu apără decit pe chiriași — pe toleranți îi dă prada nelimitată a proprietarilor. Acesta ar fi fundamentul legii.

Să analizăm, întâi, textul legii:

Art. I enunță principiul fundamental al legii; art II evacuarile; art III specula.

Art I, fundamentul legii: Toate contracte de închiriere de clădiri, din întreaga țară... ale căror termene expiră la 6 Mai, cele care expiră în cursul acestui an, cum și cele în curs de executare, încheiate sub imperiul decretelor legi anterioare, se prelungească de drept în folosul chiriașilor cetățeni români, etc.

Se exceptează: hotelurile, varieteurile, băncile, șantanele, bisericile etc. — strict enumerativ.

Despre vreo deosebire între chiriași și toleranți — nici un cuvânt.

Expunerea de motive: „Am exclus dela beneficiul prelungirii, contractele de închiriere ale hotelurilor, varieteurilor, cinematografele, băncilor, cluburilor, etc. întreprinderi cari pot trăi și fără solicitudinea specială a legiuitorului.”

Despre vreo deosebire între chiriași și toleranți — nici un cuvânt.

Dezbaterile parlamentare — camera și senatul — nu le pot reproduce aici, în mod inutil.

Dar despre vreo deosebire între chiriași și toleranți — nu e niciun cuvânt. (Primesc orice sancțiune dela acel care îmi va arăta un argument din parlament.)

Instrucția Ministrului, din 10 Mai cu privire la acelaș articol: „și contractele care au fost încheiate sub imperiul decretelor legi anterioare întră sub regimul legii actuale” — idem art. I. lege —.

Despre vreo deosebire între chiriași și toleranți — nici un cuvânt.

Deci: fundamentul legii, art. I, nu face nici o deosebire de tratament și nici nu pomeneste despre chiriași-chiriași și chiriași-toleranți. El îmbrățișează pe toți cari „locuiesc cu chirie”.

Mă abțin să lungesc notele prezente, și las ca, în fața instanțelor, să semnalez consecințele logice și contradicțiile la care această interpretare duce în ce privește: sporul de chirie când e pretins de proprietarul unui tolerat, evacuarea studenților, a ziaristilor, micilor industriași, și a tuturor persoanelor pe care legea cea nouă le protejă și pe care Of. de Cartuirii nu avea căderea să le cartuiriască; cu privire la oficiile statului care nu sunt prevăzute în legea actuală, la toleranții creați de Oficiul de Inchiriere, etc.

Argumentele conferinței în sprijinul toleranților sunt două:

1. Rechizițiile cartuirii nu sunt contracte;
2. Art. II. din Lege: evacuările.

1. *Rechizițiile*. Mai întâi de ce numai acele ale Cartuirii? De ce nu și cele ale Inchirierii?

Cartuirea nu a fost înființată — și nu a funcționat în mod legal? În baza Decretului Regal 4868—920 și în baza art. 13 al Legii și art. 64 al Regulamentului Legii Oficiilor de Inchiriere — „decret lege anterior”, cum îi spune legea din 14 April?

Cartuirii oficiului de Inchiriere sunt de altă esență decit ale Cartuirii?

S'a susținut cu multă strălucire că cartuirea nu mai are drept la existență legală, odată ce s'a înființat Inchirierea (v. numeroasele decizii și sentințe ale Inchirierii și ale Trib. Cluj — și vezi Președintele Tribunalului în *Ardealul Juridic* No. 4 an II.) — întrucât „ambele au aceleași atribuții.”

Ambele procură locuințe, crează rapoarturi de drept provizorii (pe care legea cea nouă le prelungește), ambele rechiziționează, ating proprietatea sfînlă, apărută de constituție, impun rapoarturi de locatio-conductio, fixează chiriile, dau decizii, susceptibile de apel, care rămân definitive, formând contracte legale, care trec în patrimoniile părților.

De ce, azi, cartiruirea este declarată, în trecut, „violare anticonstituțională a proprietății sfinte” — și Inchirierea „protejarea și întărirea întangibilității proprietății sacre?”

Pentru că Inchirierea obligă la un contract scris? Dar dacă părțile nu vor să-l încheie? Nu le rămâne ca contract deciziile? Ca și la Oficiile de cartiruire.

Aceste decizii nu sunt contracte?

De ce sunt contracte când sunt decizii ale Inchirierii; și de ce nu sunt, când sunt decizii ale Cartiruirii?

Intrucât chiriasul Inchirierii este „chiriaș” și chiriasul Cartiruirii este „tolerat”?

Intrucât unul are contract — și ceelalt nu are? Intrucât contractul primului e prelungit — iar al celui alt nu? Intrucât toleranții n'au contract când e vorba să fie evacuați; și intrucât au, când e vorba să li se sporească . . . chiria? (v. partea treia a concluziilor conferinței).

Intrucât unul trebuie protejat; iar ceelalt evacuat, ori când, la simpla dorință a proprietarului, fără ca să aibă drept la altă locuință etc?

Intrucât nu este contract raportul de drept dintre cartiruirea Cartiruirii, care de 3 ani plătește chirie, pe care proprietarul o încasează, și intrucât este contract acelaș raport când el e creat dintr'o rechiziție a Of. de Inchiriere?

Sunt contracte în virtutea legii, ambele.

Argumentul întâi este influențat de buna intenție a conferinței de a rețea pe speculanți și pe samsari. Din păcate, speculanții și samsarii de imobile trebuiau rețezați atunci când speculau și samsarea — nu acum când aceștia au știut să speculeze și regimurile politice cum speculau, pe vremuri, regimurile locuințelor.

Rămîne ca instanțele să judece în speță, după cum drepturile conferite, illo tempore, au fost date cu respectarea ori în disprețul decretului 4868/920; dar nu pe calea unei conferințe private și anonime să se pronunțe reprezentanții instanțelor pe cale de regulament. Aceasta este anticonstituțional (V. Mendicevsky-Curierul Judiciar No. 16, 1922 și art. 104 constituție.)

2. Articolul II. din Lege.

Aici e sediul celei de a doua erori a conferinței.

Pentru că acest articol determină excepțiile la fundamentul legii (din art. I.) — evacuările; pentru că conferința, în loc să confirme regula din art. I. prin excepțiile din art. II. a schimbat centru de greutate al legii și a substituit excepția, regulii — și mai ales, pentru că chiar art. II. al evacuărilor nu evacuează pe tolerați; iar dacă pomnește despre tolerați, o face incidental pentru proprietari, nu pentru chiriași, — și chiar atunci, n'o aface în favoarea proprietarilor tolerați; ci tocmai în favoarea lor asimilându-i în acelaș drept de a-și evacua proprii chiriașifici ca au, fie că nu au ce locuință să le dea în schimb. După cum, la rîndul lor sunt și ei, chiriași (au locu-

ință) ori tolerați (se găsesc provizoriu, pe la cineva, pe undeva pe la rude, fără să aibă locuință.)

„Tolerat” în sensul legii este proprietarul care stă găzduit undeva, fără să aibă locuință proprie „din motive independente de voința sa.” Și legea le dă acelaș drept. Dela aceasta, până la a afirma că legea e făcută numai pentru chiriașii Oficiului de Inchiriere . . . e o distanță carecure.!

Mă explic:

Textul legii: Sunt în drept „(excepțional)” a evacua pe chiriași, cu condiție „. . . și a da în schimb celui evacuat în aceeași localitate locuința lor, afară de cazul când la data de 5 Aprilie 1922 s'au găsit provizoriu undeva.”

Aliniatul a) „Proprietarii” . . . „chiriași sau tolerați” . . .

aliniatul b) „Proprietarii azi chiriași sau tolerați cari” . . . „și au rămas fără locuință dintr'o cauză independentă de voința lor” . . .

Textul e clar, cu atât mai clar, cu cât vorbind despre „funcționarii publici, sau cei cu serviciul comandat în localitate” îi „dispensează de aceste condițiuni” — adică le dă dreptul să-și evacueze chiriașii fără condițiunea de a le da în schimb locuința lor pe care n'o au.

Astfel, nici chiar articolul evacuărilor nu-i evacuează pe chiriași tolerați, cum preconizează conferința: ba (mai grav: dă dreptul „tolerațiilor să-și evacueze „chiriașii”! — gravă contradicție a conferinței, din partea unei legi.

Expunerea de motive:

„Prin proiectul de lege de față li se dă dreptul (chiriașilor evacuați) de obține locuința părăsită de proprietari, bine înțeles când și aceștia ședeau cu chirie” Despre Oficiul de Inchiriere ori de Cartiruire; nici o vorbă.

Raportul raportorului. „S'a stabilit, principul” . . . „că orice proprietar . . . să nu poată evacua pe chiriaș decît dacă îi dă în schimb locuința sa . . . excepțîndu-se numai cazul proprietarului care nu este chiriaș, ci stă în mod tolerat, acesta avînd dreptul de a evacua pe chiriașul său.” — (V. No. 23 Desb. Deputaților.)

De împărțit pe chiriași în chiriași-chiriași și în chiriași tolerați, adică acei cu bonuri dela Cartiruire, — nici vorbă. Nici chiar în articolul II — articolul specific al „toleraților”.

Iar ministrul, în senat:

„Mi s'a spus: foarte bine, dai chiriașului locuința unde a șezut mai înainte proprietarul?”

„Dar da a nu poate s'o dea? Dacă chiria este prea mare sau dacă este tolerat la o rudă și n'are ce da?”

„Dl. N. Popovici: Sau mai ales dacă vine proprietarul din provincie?”

„D. I. T. Florescu, ministrul justiției: Vă răspund imediat: dacă vine din provincie nu poate evacua pe chiriaș decît dînd în schimb locuința chiriașului în localitatea unde șade chiriașul. Firește sunt și cazuri nenorocite. Dacă se întîmplă un caz la sută în care să nu poată chiriașul să între în casa proprietarului lui, atunci o să-și caute casa în altă parte” (v. No. 10 Desb. Senat.)

Aceasta a vrut legea și aceasta înseamnă tolerat.

Chiar pe proprietari, lege nu îi supune la regimuri diferite, după cum ar fi proprietar-tolerat cu un chiriaș, ori proprietari-tolerați; ci îi asimilează

dându-le *acelaș drept* de a-și evacua chiriașii în anumite condiții.

Consequent cu concluziile conferinței, ce vom decide cind:

a) se găsește față în față un proprietar-tolerat cu un chiriaș-chiriaș?

b) un proprietar tolerat cu un chiriaș-tolerat?

Al cărui drept prevalează? Pe care îl protejăm? Ori anihilăm dreptul proprietarului-tolerat în concurs cu un chiriaș, și i-l recunoaștem concurs cu un chiriaș-tolerat?

Legea nu distinge Dimpotrivă, îi asimilează în acelaș drept. Iar despre chiriași-tolerați nici o vorbă.

Ce decidem când proprietarul-chiriaș ori tolerat vine în concurs cu un ziarist, student, mic industriaș „tolerat“ (adică nu „care se găsește provizoriu undeva“ ci în înlocuința proprietarului—dar în baza unei rechiziții a Cartiruirii, *prelungită de lege?* — Ziaristul, studentul, micul industriaș, pensionarii, funcționari, medicii, avocații, inginerii, arhitecții, meseriași, muncitorii manuali, scriitorii, ostaticii, văduvele și orfanii de războiu, artiștii (particulari) — sunt toți „tolerați“; pentru că sub „regimul anterior“ care nu le dădea dreptul la cartiruire, ei totuși au fost cartiruiți de cartiruire, când au venit în Cluj.

Ori, azi legea din 14 April îi protejează (art. II. chiar articolul evacuărilor) și le prelungeste... toleranța. Conferința însă, îi declară paria ai societății: ei sunt atentatorii la sacral și inviolabilul drept al proprietății, garantat de constituție, ei trebuie să părăsească locul la simpla dorință a proprietarului, fără altă locuință în schimb, imediat, fără ca Inchirierea să le dea alta, cu prioritate, etc. Se poate?

Aceasta a vroit legea?

Să nu se uite un lucru: Oficiile de cartiruire, de Locuințe nu existau în Vechiul-Regat. Ele au fost create, în 1920, pentru Transilvania, Bucovina și Basarabia, pentru a abroga legislația excepțională de acolo și pentru a ajuta la cartiruirea personalului trimis să încadreze administrațiile, magistraturile și pentru a cartirui armata. (v. art. XIX. Decret. 4868, și art. 64 Reg. Legii Of. Inchiriere).

Legiuitorul, care a făcut o lege unică, pentru întreg regatul, a prelungit toate contractele, a lăsat pe toți cei ce „stau cu chirie“ (v. art. II. al. a din primul text al Legii, la Senat), pe toți chiriașii.

Pentru că nu putea să-și nesocotească propria sa operă, să distrugă pe chiriașii pe care el i-a creat dela 12 Nov. 920 și până la 14 April 1922 în ținuturile unite.

Cred că o astfel de concepție i-a fost cu desăvârșire străină. Și mă bazez pe întreaga colecție a dezbaterilor parlamentare unde, pentru un cuvânt ce s'ar putea găsi în sprijinul conferinței, mă oblig la ori ce sancțiuni mi s-ar dicta de către descoperitor.

Dacă legiuitorul ar fi vroit să creeze în 1922 o situație inferioară și așa de prigonitoare Ardealului, Basarabiei și Bucovinei — ar fi spus-o.

N-o spune; conferința greșește când interpretează, cu vitregie, intenția guvernului și a parlamentului actual.

Iată și *Instrucțiunile ministrului*:

„Art. 2 acordă dreptul de evacuare și proprietarilor chiriași „sau adăpostii“... „Legea cerând ca un asemenea proprietar să fie chiriaș, ori adăpostit, adică să locuiască în comuna unde cere evacuarea, este bine înțeles că condițiunea de a fi rămas fără locuință

dintr'o cauză independentă de voința lui, se referă atât la proprietarul adăpostit cât și la acel care este chiriaș“...

Ministrul explică, dar, ce a înțeles prin *tolerat*: proprietarul care e „adăpostit“, acel care deși locuind în aceea comună, totuși e adăpostit undeva, pela rude, ori e „rămas fără locuință“ iar nici de cum“ care are locuință cu bon de la Cartiruire. Adică o persoană care are prioritate la cazarea lui

Și ce face legiuitorul cu acești *proprietari* pe care îi favorizează (chiar față de chiriașii *cu contract*)? Le dă acelaș drept, la evacuare; îi asimilează cu acei proprietari cari locuiesc undeva ca chiriași, de și tolerați, îi favorizează ca să-și obție locuința.

Dela aceasta și până la a interpreta că legea, din capul locului, pune ca principiu că împarte pe chiriași în chiriași și tolerați — și până la consecințele de o extremă vitregie pe care le trage conferința, pentru chiriașii din Ardeal, Basarabia și Bucovina, — e o mare deosebire.

O imposibilă deosebire, pentru că în Vechiul-Regat deosebirea aceeași nici nu se poate face, acolo neexistând așa ziși chiriași tolerați, cartiruiți de cartiruire inexistente. Ca atare: asimilare, nu deosebire, între chiriași și tolerați.

II. Anularea drepturilor câștigate, anterioare oficiului de Inchiriere

Nu poate fi susținută fără un text special de lege care să arate o retroactivare a legii — retroactivare imposibilă, când scopul general al legii e tocmai contrariul; să confirme, proteje și prelungască drepturile legalmente dobândite în baza decretelor — legi anterioare — și înrate în patrimoniul persoanelor. Unde legea a vroit să anuleze un drept, a spus-o ritos:

„Hotărârile judecătorești și ale comisiilor arbitrale rămase definitive, neexecutate și având de obiect evacuarea chiriașilor, rămân fără de efect în ce privește evacuarea dacă sunt contrarii dispozițiilor cuprinse în legea de față, afară de hotărârile care sunt pendinte înaintea curții de casație“. Expres — și, totuși, cu destulă prudență și cu destul respect față de opera justiției și față de dreptul procedural.

Rămâne o întrebare: cum se poate susține nulitatea bonurilor și a drepturilor definitive, executate, (și prelungite de lege) dacă sunt stabilite prin Of. Cartiruire — și pe ce motiv aceeași drepturi și aceleași bonuri să fie valabile dacă sunt stabilite prin Of. Inchiriere? — Întrebare fără răspuns.

Am o paranteză de făcut: toată cinstea pentru reacțiunea pe care conferința o opune atingerilor care s-au adus proprietății, proclamând inviolabilitatea și sancționarea ei, garantate de constituție.

Imi îngădui două întrebări:

1. Dreptul de posesiune și domiciliul este mai puțin sfânt și intangibil, și mai puțin garantat de Constituție?

Mă refer la evacuarea fără cruțare a „Toleraților“ și la prigonirea sistematică la Of. de Inchiriere a acestor evacuați pe care legea chiriiilor tocmai că îi are în deosebită grijă: — „Oficiile de Inchiriere sunt obligate de a satisface cu precădere și în principal cererile acelor chiriași cari din cauza excep-

țiilor prevăzute în această lege ar putea rămâne fără locuință — (art. 3. al. 8). Conferința își ia o grea răspundere, propovăduind prigonirea toleranțelor prolejați de lege.

Mă refer la subînchirierile de camere mobilate — tocmai cazul „toleranțelor” (întrucât acesta era dreptul of. de cartiruire) — pe care conferința le anulează, atunci când legea, dimpotrivă, le exceptează „nu intră în această dispoziție” — (chiriașii lor „nu pierd beneficiile legii”).

2. Se mai poate afirma azi, chiar și în statul nostru, eminentamente capitalist agrar și industrial, și eminentamente individualist, — că proprietatea privată e sfântă, absolută și intangibilă? Azi, după exproprierea proprietății rurale, după participarea muncitorilor la beneficiile întreprinderilor, după rechiziționarea cerealelor (v. Decizia casației), după legile fiscale și somptuare care lovesc capitalul, afacerile, veniturile și luxul? și tocmai cu prilejul unei legi care, dimpotrivă, prelungește atingerile grave aduse acestui drept al proprietății urbane și care pedepsește, ca „speculă”, libera și nelimitată dispoziție a dreptului de proprietate?

Suntem într-o perioadă de socialism de stat, trecătoare bineînțeles, dar care a adus un corectiv natural concepției quiritare și revoluționare din 1789 a proprietății subiective, și care afirmă încăodată esența și rolul eminentamente social al proprietății, născută în societate și datoare societății.

Nu se observă, dimpotrivă, o mai mare sfințenie a posesiunii decât a proprietății — și o concentrare și repartizarea, a proprietății și a posesiunii, în minile statului care, prin el, socializează dreptul, pe fiz ce zi mai mult?

III. Idealizarea Oficiului de Inchiriere.

De ce, atunci, conferința, în numele acestei inviolabilități a proprietății și în baza constituției, declară abrogat Of. de Cartiruire și nu-l declară și pe cel de Inchiriere, care tot cu rechiziționarea se ocupă?

(Conferința face o eroare când afirmă că regulamentul cartiruirii No. 4868/920 nu e „invocat” în legea Of. Inchiriere și că regulamentul legii Of. Inchiriere dă drept de rechiziție numai acestui oficiu. Decretul 4868 920, expres rămas în vigoare prin art. 64 Reg. Legii Of. Inch. nu e contrar acestei legi (art. 22) pentru că art. 16 lege le menține și reglementează raporturi reciproce informative cu Of. de Inchiriere, — și pentru că Of. Inchiriere au căderea să rechiziționeze numai incaperi goale (art. 1) iar Of. Cartiruire, încăperi locuite de un locator căruia i-se restrânge folosința, — drept pe care Of. Inchiriere nu îl are. (V. Casația, Dec. 92.)

Of. de Inchiriere și-a luat asupra sa prea multe sarcini. O luptă veche, justificată în parte, moralmente, nu trebuie să găsească astfel de răsunet ca o conferință de juristi să declare nule drepturile dobândite. Este o mare eroare. Pe care legiuitorul n'a voit-o; pentru că el a prelungit dreptul tuturor celor care „locuiesc cu chirie”.

Semnalez o curioasă inconsecvență, la care conferința e dusă, când vrea să justifice că se poate pretinde sporul de chirie dela un... tolerat: „deși art. 1 alin 1 nu se referă la ei; pentru că intenția legii este ca toți acei care se bucură de prelungire (deși numai pe baza ei nu pot fi evacuați), să plătească suma majorată”.

Dar... „art. 1 alin. se referă numai la contractele de închiriere”... Cum rămâne principiul pus de conferință? Se bucură, ori nu se bucură de prelungire? Toleratul nu intră în vederea legii când e vorba să rămână mai departe în „vremelnica sa transmitere”; dar toleratul intră în vederea conferinței și devine chiriaș, dacă proprietarul îi cere sporul de chirie. Are și nu are contract, după cum e interesul proprietarului. Oare aceasta a voit legea?

Iar o curioasă contradicție e, mai departe, cu privire la camerele mobilate: „Subînchirierea camerelor mobilate e deasemenea prelungită prin noua lege” — zice conferința.

Arătând că tocmai acestea au format obiectul Oficiului de Cartiruire!

Toate Inconsecvențele acestea sunt datorite idealizării Oficiului de Inchiriere, care — odată cu legea din 14 Aprilie, — am spus, și-a luat imensa sarcină de a satisface 70,000 locuitori ai Clujului.

Idealizarea oficiului de Inchiriere, pe de o parte și persecutarea pînă și a copiilor oficiului de cartiruire, pe de altă:

1) „Evacuarea toleranțelor pentru purtare scandalosă”. (De unde aceasta? Inovație gravă. Intrucît un chiriaș-chiriaș poate să se parta scandalos fără nici-o sancțiune? Cum se definește „purtarea scandalosă”? Este în lege?)

2) Excluderea dela prioritate la oficiul de Inchiriere, pentru că e fiul cartiruirii. (Legea spune contrarul).

3) „Evacuarea toleranțelor pentru că nu se țin de categoria neevacuabililor”.

Cé se face cu Oficiile Statului?

Acestatea au fost cartiruite de Cartiruire. Iar acestea nu sunt enumerate în categoria neevacuabililor — nefiind nici funcționari, nici văduve de războiu, etc.

Sunt „tolerate” prin excelență.

Iar văduvele de războiu, medicii, avocații, artiștii sunt tolerați... neevacuabili! Idealizarea Oficiului de Inchiriere merge pînă la a-i atribui drepturi noi, pe calea unei conferințe private, de ex.: „Stabilirea faptului dacă proprietarul poate evacua pe chiriaș pentru a-și schimba locuința cu el (art. 2, lit. a)”, — „sau pentru a lua locuința chiriașului fără schimb (art. 2, lit. b)”, — „sau pentru a-și întregi locuința” adică „evacuările”.

Erori fundamentale: Oficiul de Inchiriere nu are aceste căderi prin legea și regulamentul său — iar legea din 14 April nu i-le atribuie.

Legea nouă îi impune doar obligația „de a satisface cu precădere „pe... tolerați; de rest îl lasă la vechile lui atribuțiuni — întrucât nu sunt contrarii acestei legi noi — adică rechiziționarea de odăi goale. Rechiziționarea celor ocupate — restrângerile erau de competența tocmai a Cartiruirii. Această competență nu a trecut-o legea Oficiilor de Inchiriere. Iar decretul 4868—920 e abrogat.

Legea desființează comisiunile arbitrale create în baza legii Cantacuzino (din 2 April 1920).

Legea pune ca principiu fundamental de jurisdicțiune:

„Diferențele rezultate din aplicarea legii de față să fie judecate de instanțele judecătorești ordinare... „după legile în vigoare“... în Ardeal, Basarabia, Bucovina. — (Art. II, al 14.)

Iar în ce privește contravențiunile, ele se judecă

„potrivit regulelor prevăzute de art. 40 din Legea măsurilor excepționale“ — adică: „Judecătorul de Ocol, cu dreptul de apel și cu dreptul de recurs

Infracțiunile se constată conf. art. din Legea măsurilor excepționale, prin inspectorii sau delegații Min. de Industrie și Comerț, prin membrii parchetelor, prefecții de județe și de poliții, primarii și ajutoarele lor, inspectorii: administrativi, judiciari, financiari, agricoli, controlorii fiscali, controlorii băncilor populare, procurorii, etc... despre Of. de Inchiriere nu era vorba în 1916.

Contravențiile de speculă (art. 128, 29, 30, 38. Leg. măs. excepț.) se pedepsesc conf. art. 30 și 32 Leg. măs. exc. — prin judecători — și după procedura și după regulele prevăzute de art. 31, alin. II, III, V, VII—XIII din Leg. măs. excepț. — adică de judecători, cu apel la tribunal și cu recurs la casației — rerte la Curtea de Apel.

„Ori ce alte dispoziții contrarii se abrogă, afară de cele relative la acaparare“ (art. IV) adică chiar cele reprimite de art. 40 Leg. măs. excepționale.

De unde, dar, mai multe atribuții pentru Of. de Inchiriere, decât acele din Leg. și Reg. Of. Inchiriere și decât acelea care nu sunt „contrarii prezentei legi“?

Faptul dacă proprietarul poate evacua pe chirieș cu sau fără schimb — și dacă își poate întregi locuința sunt de competența judecătorilor ordinare — conf. cap. X Pr. civ. Ung.*) și art. II. Leg. chirilor din 14 April 922 — care crează noi motive de reziliare a contractului inexistente anterior — art. II —.

Judecătorii judecă, se pronunță și semnalează Oficiului de Inchiriere că a declarat evacuata cutare încăperi pe care le — a atribuit — cu sau fără schimb, cutăror persoane; iar of. Inchiriere invită persoanele respective, dacă este un schimb să facă prin ele un act înscris — care este întocuit, la caz de refuz, prin sentința judecătoriei — ori să îngrijească de căpătuirea cu precădere a acelor persoane pe care judecătorii le-a declarat evacuate și pe care judecătorii le-a comunicat oficiului, cu acest ordin al justiției.

Aceasta e jurisdicțiune și procedura, conform legii, bine înțeles.

Conferința a greșit în inovațiile sale extra-parlamentare.

O dovadă practică: procesul Pirmului Ministriu, ad Interim, și Ministru al Internelor — seful suprem al oficiilor de Inchiriere gen. Vaitoianu, — care și-a evacuat chiriașii, pe Dna Elena Manole, în baza art. II, al b (chiar acel menționat de conferință) la tribunalul Ilfov. (V. Jud. Cr. No. 20 [din 28 Mai 1922; Cr. Jud. No. 23, 18 iunie, 922 — Biserica Sf. Vineri cu Matei Petrescu — Trib. Ilfov)

Altă dovadă: instrucțiile ministrului, dela 10 Mai:

„In privința modului cum are să se obție evacuarea, este bineînțeles că în cazul când chiriașul nu consimte de bună voie“ (dacă consimte e rolul Of. Inchiriere) proprietarul trebuie să angajeze instanța Judecătorească în acest scop.“

Și mai departe „notificările și somațiile „nu pot dispensa de acere concursul instanțelor de judecată, în cazul când chiriașul n'a consimțit de bună

voie a evacua imobilul“ (v. ministrul, sub. art. II. Instrucții. Consimțire care e de competența of. Inchiriere)

De unde dar, drepturile pe care le-a atribuit conferința, idealului of. de Inchiriere care și-a luat o destul de grea sarcină și în limitele date de legea lui specială, pe care nici pe acestea nu răușește să le aplice în întregime (ex: nu publică încăperile vacante.) Infine, de ce hotărârile of. de Inchiriere au autoritate de lucru judecat? De ce nu au și acelea ale fostului of. de Cartiruire?

Pentru aceste argumente sunt de altă părere de cit conferința, care a lucrat în grabă văzînd că înfirzie singurele instrucții — quasi obligatorii, și acelea — ale Ministrului de Justiție, și a lucratu pentru ministru însă în divergență cu el: mai categoric și mai imperativ decit el-deși cu titlul de părere privată.

Frecvența cazurilor, imens de multe, dreptul dat părților de a se adresa pină la Casație și urgența cu care aceste controverse se judecă de instanțele ordinare din vechiul regat (judecătorii și tribunalele din București s-au și pronunțat — v. cr. Jud. no. 20. 23. a. c. — vor dovedi, cit de curînd, au început a dovedi, că conferința a comis erori cari nu au atins scopul pe care, în intențiunea ei bună, îl urmărea: asigurarea ordinii de drept.

Un prim efect este intimidarea instanțelor în fața părților care răușesc să facă evidente alte puncte de vedere, și care nu știu cum să se comporte față de evidența acestora și față de caracterul imperativ pe care o conferință, — compusa din persoane din magistratură și din — le-a împus sub numele de Norme obligatorii, cu caracterul de jurisprudență obligatorie.

Eu îmi îngădui să cred că încă nu este tirziu ca conferința să-și revizuiască concluziile prime.

Adonis Popov.

avocat subșef al C. F. R. și al Min. comunicații.

Adnotări. 1 Legea prelungește numai contractele de chirie. Un contract nu există cînd nu este acord între părți, spre a constitui (sau a sfînge) între ele un raport juridic.

Deci, dacă locuința a fost ocupată de parte pe baza unei rechiziționări, fără voia proprietarului, neexistînd acordul părților, nu există contract și nu există prelungire.

2 Conform legeri și regulamentului oficiilor de inchiriere, deciziunea acestui oficiu suplinește contractul. Adecă, deciziunile sunt asimilate cu contractele, au efectul ca și cînd ar fi contractele (ficțiune legală.) Deci în acest caz există contract și există prelungire.

3. Conform acestora, rechiziționările făcute prin oficiul de locuință nefiînd înzestrate cu caracter de contract, nu sunt prelungite, iar deciziunile oficiului de inchiriere fiind înzestrate cu caracter de contract, sunt prelungite.

4. Prin aceste texte simple cade întreaga argumentare a autorului.

5. Este adevărat că funcționarii publici, ziarisții etc. sunt enunerați în art. 2. și că prin urmare, conform normelor de interpretare, excepția făcută în favoarea lor, s'ar înțelege, numai în cadrul acestui articol.

Însă, faptul că normele stabilite de conferință aplică această dispoziție ca o excepție generală, nu

*) Adică „legile rămase în vigoare“ în Ardeal; Legea Of. Inchiriere fiind rămasă în vigoare și în Vechiul-Royal. (In anlitteză cu Legea Proprietarilor adică în ședința publică; nu prin ordonanță presidențială în camera de consiliu).

este în contradicere cu legea, pentru că art. 2. interzice evacuare prin *proprietar*, iar afară de proprietar nu sunt alte persoane îndreptățite la evacuare. Este deci cu totul indiferent, dacă aplicăm această dispozițiune ca o excepție singulară sau generală.

6. Cu noțiunea drepturilor câștigate nu putem opera când partea ocupă un local numai, pentru că autoritatea a silit pe proprietar să tolereze ocuparea localului. Ce „drepturi” are acea parte? Să ocupe acel local pentru vecie?

7. Eu nu-mi permit să mă folosesc de același ton față de autor, ca autorul față de comisiune. Toțiș cred că nu voi fi imodest, dacă constat că intenția legiuitorului este cu totul alta decât cea presupusă de autor. Legea este o tranziție spre libera circulație căci menținerea sistemului rechiziționarilor înseamnă eternizarea mizeriei de locuințe. Mai cred că evacuarea băncherilor milionari precum și a cocotelor lor, pentru a putea plasa pe funcționarii fără locuință, nu este tocmai o prea funășă cecință.

Laday.

JURISPRUDENȚA

MATERIE PENALĂ Tribunalul Turda

N. P. 546—9—1921.

Furt de la stăpân săvârșit cu chei potrivit de un minor între 12—18 ani. Art. 333, 336 al. 4 și 7 c. p. Corecționalizare și pedeapsa. Art. 17, 18 și 19 din Novela Codului penal. Tăinuire imputată părinților infractorilor. Calificare delict, pedepsire. Art. 370 și 373 c. p. Considerațiuni asupra Noului cod penal al minorilor Cap. II. din legea derogatorie Maghiară XXXVI. din 1908. Infracțiunea tăinuire în codul penal în vigoare în Ardeal și codul penaj român Adnotare.

SENTINȚĂ:

Acuzatul I. O. V. de 20. ani, de profesiune, născut, domiciliat, cetățean român, necăsătorit. Acuzatul II. A. Sz. de 15 ani, născ. și locuitor, chelner, necăsătorit, sunt vinovați I, pentru delictul de furt prevăzut în §-ul 333. Cp. și calificat conform §-ului 336. p. 7. Cp. și §-ul 18 Nov. Cp. pe care l'a comis în Turda în primăvara și vara anului 1919, unde din prăvălia și magazia lui F. T. deci din posesiunea lui, în calitate de ucenici fără invoirea stăpânului în mai multe rânduri au luat diferite obiecte de fier, față de ei obiecte mobile străine cu preț ce nu se poate constata ca să și-le însușească pe nedrept, mai sunt vinovați în delictul de furt prevăzut de §-ul 333. și calificat conform §-ului 336. p. 4. Cp. și §-ul 48. al I, poz. 1, din Nov. Cp. și §-ul 18. Nov. Cp. comis tot în primăvara și vara anului 1919. în Turda unde din magazia închisă a Văduvei lui G. M. deci din posesiunea ei, după deschiderea magaziei prin o cheie falsă fără invoirea aceleia, în mai multe rânduri au luat tutun în preț de peste 2000 coroane deci laolaltă au luat lucru mobil străin față de ei cu scopul ca să și-l însușească pe nedrept.

Acuzatul III, T. V. de 39. ani, de profesiune econom, gr. cath născut domiciliat cetățean român,

căsătorit, nepedepsit și acuzata IV. Maria măr I. S. de 37 ani, născ. și domiciliată în Turda gr. cath. căsătorită cu 6 copii, sunt vinovați pentru delictul de tăinuire prevăzut în §-ul 370. al. 2. Cp. și calificat conform tot acestui art. pentru că acuzatul T. V. din tutunul furat de fiul său. O. V. iar acuzata M. M. din tutunul furat de fiul său A. S. conform celor de mai sus au primit pentru sine și au câștigat folos material diferite cantități; deși au știut că acela a ajuns în mână copiilor lor prin furt în mai multe rânduri.

Tribunalul pentru aceasta: Pe acuzații O. V. și I. S. în baza §-ului 17. p. I. Nov. Cp. cu privire la §-ul 19 Nov. Cp. îi condamnă la *mustrare* (dojenire).

Pe acuzații T. V. și M. M. măr I. S. în baza §-ului 370. alin 2. Cp. cu aplicarea §-ului 91. Cp. îi condamnă la 1 (una) luna închisoare corecțională, ca pedeapsă principală, afară de aceea în baza §-ului 373. Cp. la 1 an pierderea oficiului și suspendarea exercitiului drepturilor politice pe această durată, ca pedeapsă secundară; Pedeapsa de pierderea libertății trebuie socotită dela ziua începerii, pierderea oficiului și suspendarea exercitiului drepturilor politice dela terminarea pedepsei de peiredere libertății sau a prescripțiunei pedepsei de pierdere libertății, în caz de suspendare a pedepsei dela ziua ridicării la valoare de drept a sentinței de suspendare.

Acuzații în senzul §-ilor 480. și 481. Pp. sunobligai a restitui erariului din cheltuelile penale ce vor mai surveni aparte, dar aceste cheltueli tribunalul în baza lezei XLIII. din 1890 §. 4. față de acuzați O. V. A. I. și M. M. măr S. le consideră de neincasabile. Tribunalul ordoană în baza §-ului 61. Cp. confiscarea cheei păstrată ca corpus delicti și în baza §-ului 488. Pp. predarea unei păreche de bocanci militari Comendurei pieții Turda, iar din bani confiscați ca corpus delicti să se extradeze lui M. G. 900 lei și una bucată de 1000 cor, iar lui F. T. 900 lei și 1 bancnotă de 100 cor. și 4 buc. bancote de câte 20 coroane și 1 buc. de 10 cor. toate eceste se predau în parte ca despăgubire. Reclamanți cu celelalte pretențiuni se îndrumă la proces civil (Pp. 5. §.)

MOTIVARE.

Tribunalul starea faptică referitoare la minorenii (nevrăstnici) O. V. și A. S. din dispozitivul sentinței a constatat-o din fasiunile (arătările), acestora făcute în decursul dezbaterii principale, pe cari le-a sprijinit depunerile (fasiunile) făcute în decursul dezbaterii acuzaților T. V. și soția lui I. S. și datele de urmărire.

Au recunoscut și acuzații T. V. și soția lui I. S. că ei dela băeții lor numiți mai sus au primit în mai multe rânduri cantitate de tutun mai mare pentru dânsi, dar au negat (aceea) că au știut că acest

tutun să fi fost de furat. Însă deoarece copiii fiind ucenici de comercianți nu au avut venitul același din care să fi putut cumpăra o cantitate mai mare de tutun, acuzații numiți au trebuit să știe, că copii lor au ajuns la tutun în urma furtului, mai ales atunci când conform celor știute pe timpul acela numai cu mari greutate puteai să ajungi la puțin tutun.

Faptele acuzațiilor O. V. și A. S. deoarece la efeptuire (săvârșire) aceluia au fost trecuți de 12 ani, însă n'au împlinit 18 ani, au comis mai multe furturi în detrimentul aceluiaș păgubaș, tot între aceleas și împrejurări ca din una sângură dețermineare de voință decurgând din acesta, cuprinde în sine elementele delictului de furt comis în două-două rânduri și care se califică conform §-ilor citați în dispozitivul sentinței. Fapta acuzațiilor F. V. și soția lui I. S. însă cu privire la aceea că este în legătură cu furtul efeptuit (săvârșit) în detrimentul soției lui G. M. și care furt conform §-ului 18. din Nov. Cp. este delict conform §-ului 370. al. 3. Cp. a (statorit) constatat delict de tănuire număi; tribunalul deci vinovația acuzațiilor conform acestora a declarat-o și anume: referitor la acuzatul T. V. și soția lui I. S. abătându-se în parte de la propunerea procurorului.

Acuzații minoreni la întrebările puse lor în decursul deșbaterei au dat un răspuns clar. Din aceasta tribunalul a constatat, că la îndeplinirea faptei au fost atât moralicește cât și intelectualicește deștul de deșvoltații. Motiv pentru excluderea punibilității (pedepsei) sau imputațiunei (acțiunei publice) nu sa ivit la nici un acuzat.

Referitor la acuzații minoreni din punct de vedere a deșvoltărei purtării morale în viitor, s-a aflat recerulă (necesar) ca să se aplice *mustrarea* de oarece n'au mai iost pedepsii dela comiterea faptei deja au trecut 2 $\frac{1}{2}$ ani, și de atunci contra lor năosot nici o jalbă, ba chair după predarea părinților trecând la altă ocupație acuzatul O. V. este deja impegat la C. F. R. și A. S. însă fiind ca chelner, ambii au arătat o purtare foarte bună și deci bazat se poate crede că ambii au trecut definitiv pe calea corejinei (îndreptării.)

Tribunalul la măsurarea pedepsei acuzațiilor T. V. și soția lui I. S. născ. M. a luat de împrejurări atenuante viața anteioră nepedepsită, familia grea, și că dela comiterea faptei au trecut 2 $\frac{1}{2}$ ani, iar ca agravante că pe copii lor la comiterea furtului încă iau în barbătat luând dela ei tutunul. Deci, pe lângă acestea aplicând §-ul 91. Cp. a aflat de corespuzătoare și proporțională pedeapsa din dispozitivul sentinței față cu mărima faptei. Alte dispozițiuni a sentinței se bazează pe §-ii citați.

Turda, la 6 Decemvrie 1921.

Această Sentință a fost menținută de către Curtea de apel din Cluj prin sentința penală No. 236. din 1922.

Adnotare. Sentința ce publicăm și care soluționează un proces penal de furt în care au fost implicați doi minori ca infractori principali alături de auziliari majori, ne dă prilej a releva unele deosebiri ce există între legislația penală în vigoare în Ardeal și cea a Vechiului-Regat relativ la represiunea nevrăstnicilor. Se poate observa din dispozitivul sentinței că pentru vinovația lor constatată — furt de obiecte din prăvălia stăpănului, săvârșit în două rânduri ca ucenici și de la alții, cu chei potrivite — tribunalul a aplicat ambilor minori pedeapsa *mustrării*. În considerente tribunalul își motivează hotărîrea pe constatările ce face în afară de fapt relativ la personalitatea nevrăstnicilor că: aveau vrăsta între 12—18 ani când au săvârșit faptul, erau deșvoltați moralmente și intelectualicește și ca de atunci au avut o purtare bună etc. argumente ce au determinat tribunalul să facă în cauză aplicarea art. 17 și 19 din Novela Codului penal și să pedepsească cu cel mai ușor gen de pedeapsă aplicabil în speță.

Juristilor nefamiliarizați cu dispozițiile codurilor penale ce aplicăm în Ardeal, le sunt necesare câteva explicațiuni din care își vor face idee și de deosebirile esențiale relativ la infractorii minoreni între legislațiunea penală Ardeleană de aceea a codurile similare din vechiul Regat. Se știe că art. 61, 62, 63, 64 și 65 din codul penal român, conțin dispozițiile relative la infractorii minoreni care s'ar reduce la aceea că: infractorii copii până la 8 nu se pedepsesc; nevrăstnicii între 8—15 se pedepsesc când au lucrat cu *pricepere* la fel cu cei în vrăstă până la 20 ani și la un loc aproape la fel ca majorii (cu oare cari deosebiri asupra genului de pedeapsă și relativ la justițiarea lor de către tribunale). Incolo cu privire la grija educativă a tuturor nevrăstnicilor ce au lucrat fără *pricepere* până la 15 ani, aproape că nu sunt dispozițiuni, de oare ce mănăstirile de care vorbește art. 62 c. p. r., și care ar trebui să servească ca închisori corective n'au fost înțradins determinate nici până acum. Iar încredințarea unor asemenea infractori părinților, echivalează aproape cu neluarea vreunei măsuri neexistând nici un control. Mai sunt unele dispoziții în codul civil român (art. 329—337) relativ la ajutorul ce poate da justiția penală părintelui spre a-și exercita puterea educativă asupra copilului nărvit și până la vrăsta de 16 ani, aplicabile și aceste rândueli în cazuri foarte rări. Mei eficace par dispozițiile legii pentru înfrânarea vagabondajului și cerșetoriei și protecția minorilor No. 2903 din 4 Iunie 1921 în care Ministrul Trancu prin art. 6, 8 și 21 prevede înființarea birourilor de asistența socială, având școli de îndreptare pentru minorii mai mici de 18 ani etc. Nu știm însă întru cât prevederile aceste s'au aplicat. (A se vedea și „Ardealul Juridic“ No. 3 din Sept. 1921 unde m'am mai ocupat cu chestiunea).

Cam la fel cu dispozițiile codului penal român relativ la minoreni împrumutate după cum se știe din legislația franceză, erau și prevederile codului penal despre crime și delictie din 1878 în vigoare în Ardeal — art. 42, 83 și 87. Această stare de lucruri a durat până în anul 1908 când mai ales după înerea Congresului penal și penitenciar din Budapesta de la 1905, s'a modificat o bună parte a codului penal prin legea derogatorie sau complimentară maghiară XXXVI/1908 numită *Novela Codului penal* și care în cele 52 de articole ce conține alături de dispo-

ziii relative la: suspendarea condiționată a pedepsei, la pedepsele accesorii și confiscări, la fals, — de monede, proxenetism, furt, însășiune conține în Cap. II (art. 15—35) modificarea radicală a părții din legiuirea privitoare la infracțiunile minore.

Urmărind progresele științei penale și penitenciare, legea aceasta complementară a intrat imediat în vigoare afară de partea reformei relativă la minori și care numită și *noul cod al minorilor* s'a pus în aplicare abia la 1 Ianuarie 1910. Această întârziere a fost necesită de anumite pregătiri, ca legea să fie cunoscută de toată lumea printr'o sumedenie de ordonanțe ale Ministrului de Justiție și de Interne și Instrucție publică, ca prepararea localurilor, formarea organelor de protecție și instruirea personalului de aplicare a legii, de dispoziții referitoare la instituirea autorităților de educație corectivă, strângerea de date statistice, alcătuirea magistraturei minorilor etc. Măsurile care cereau timp și care toate au alcătuit mai târziu legea VII din 1913 relativă la procedura penală a infractorilor minori și alcătuiesc împreună cu cap. II, Nov. C. p. întreaga reformă în această materie în vigoare în Ardeal.

În total reforma rupe cu trecutul și se pune din punctul de vedere al dreptului profesat în America de Nord și pe nevrâstnicul rățacit nu-l pedepsește numai decât, dar îl ridică moralmente; nu-i aplică represiunea dar îl corijă și-l educă. Introduce pentru minori educația corectivă, eliberarea pentru încercare și magistratura minorilor ca în Statele Unite, păstrează și închisoarea ca pe cea mai severă măsură represivă, dar organizează executarea așa fel ca închisorile pentru minori să corespundă reformatorilor americani și stabilimentelor Borstal englezești. Ferindu-și infractorii de absolut orice contact din afară, închisorile minorilor alcătuiesc mai mult institute de educație de cât penitenciare de ispășire a osândei.

Infractorii minori sunt împărțiți în două categorii: *copii criminali* cei ce au vârsta sub 12 ani și în contra cărora nu se ridică acuzare, nici procedură criminală ori ce infracțiune ar fi comis și nevrâstnici până la 18 ani. Împotriva copiilor reforma prescrie dispoziții profilactice detaliate spre a salva moralmente pe copilul rățacit pe calea crimei. Aceste măsuri se execută de instanța minorilor alcătuită dintr'un judecător al tribunalului însărcinat expres cu aceasta de Ministerul Justiției pentru 3 ani, unul sau mai mulți membri ai unei societăți de patronaj și un procuror; este magistratură specială ce își exercită singură autoritatea asupra tuturor infractorilor minori de la cea mai fragidă vârstă și până la aceia de 18 ani. Mai mult, controlează și pe părinții, tutorii și curatorii acestora putându-i pedepsi, când nu execută ordonanțele judecătorului minorilor de la tribunal, a cărui compeliță ca șef al instanței infractorilor minori se extinde asupra întregului județ. Are atribuțiunile de jude instructor numai asupra minorilor, de judecată; ordonă ori ce măsuri educative, arest de încercare, de executare de pedeapsă, atacă în numele minorilor ori ce hotărâre de caracter penal și lucrează judecătorește ca for de primă instanță în această materie. Hotărârile lui merg în a doua instanță la Consiliul minorilor de la tribunal alcătuit din 3 judecători; iar instanța de al II-lea grad în această materie este Consiliul Minorilor de la Curtea de Apel respectivă, ultimele două instanțe desemnate

de Președintele Curții de Apel la începutul fiecărui an. Această instanță a minorilor sau cum i se zice: judecătorul infractorilor minori, găsindu-se în fața unui criminal precoce sub 12 ani, examinează familia copilului adică mediul unde s'a dezvoltat și dispune după cazuri încredinșarea copilului familiei sub controlul membrului societății de patronaj și autorității școlare spre exercita dreptul de disciplină domestică pentru îndreptare prin dojenire. Dacă mediul familiar este corupt, copilul este internat provizoriu într'un azil de copii al Statului și în cele din urmă într'un institut de educație corecționavă sub control, măsuri luate în interesul corectiv al minorului.

Dacă minorul culpabil a depășit vârsta de 12 dar n'a împlinit încă 18 ani atunci reforma numind pe delișent infractor nevrâstnic (spre deosebire de vechiul sistem care prevedea vârsta între 8—15 ani și caută dacă infractorul a lucrat cu pricepere spre a-l pedepsi aproape la fel cu majorii) fixează definitiv majoratul penal la 18 ani și subordonează responsabilitatea de drept penal dezvoltării intelectuale și morale necesare pentru a fi pedepsit.

În acest caz judecătorul minorilor conlege asupra nevrâstnicului toate datele privitoare la: mediul ambiant de dezvoltare, starea de năvălire și de cultură intelectuală din: certificatele autorităților, mărturiisirile adunate, interogatorul nevrâstnicului etc. pentru a se convinge dacă acesta are or nu dezvoltarea morală și intelectuală spre a fi pedepsit. În caz negativ nevrâstnicul este supus corecțiunii casnice sau școlare ca la copiii sub 12 ani, iar dacă mediul în care el trăiește amenință pe infractor cu totala lui depravare morală și ordona educația corectivă. Această măsură extremă provizorie pe un an sau definitivă până la vârsta de 21 ani se execută în institutele corecționare pentru minori ale statului (în Ardeal la Gherla și Cluj) sub privigherea unui personal instruit și care execută un întreg program educativ și de instrucție corectivă.

Când judecătorul minorilor se convinge că nevrâstnicul are dezvoltarea morală și intelectuală necesară pedepsirii, îi aplică după gravitatea faptei și urmărind mereu scopul final al ridicării morale și corecționării infractorului, următoarele genuri de pedeapsă în ordinea ascendentă: 1) *Mustarea*, adică dojana solemnă și severă în ședință publică (cu condiții și cazuri specificate în detaliu de lege, 2) *Eliberarea pentru încercare*, adică încredinșarea infractorului reprezentantului său legal, unui azil de copii sau unei societăți de protecție fără a pronunța însă o hotărâre. E o măsură condiționată de îndreptare și pentru un an la urma cărui termen și când infractorul nu s'a amendat poate fi transformată în educație corectivă sau închisoare corecțională. 3) *Educație corectivă* (vezi mai sus) și în fine 4) *Pedeapsa închisorii corecționare* sau a detențiunii aplicabilă nevrâstnicilor sub 15 ani în cazuri foarte rari, iar celor sub 18 ani în cazuri grave. Variaza închisoarea corecțională între 15 zile și 15, 10 și 15 ani după cazuri, detențiunea între 1 zi și 2 ani. Se aplică pentru faptele pentru care codul prescrie pedeapsa cu moartea sau cu maximum 15 ani temniță grea pe viață, 10 și 5 ani după cazuri. Le execută în închisorile pentru minori ale statului (Cluj).

Dacă infractorul nevrâstnic între 12—18 ani are dezvoltarea morală și intelectuală necesară a fi pe-

dipsit și a săvârșit fapte prevăzute de cotul penal în complicitate cu majori (trecuri de 18 ani) și cauza minorului o crede judecătorul minorilor că nu se poate disjunga și judeca separat de dânsul, atunci acest magistrat al minorilor printr'o hotărâre motivată își dă consimțământul ca fapta minorului so fie judecată de instanța ordinară la un loc cu majorii complici sau coantori.

Judecarea de către instanțele ordinare a minorului în asemenea caz se face sub controlul judelei infractorilor minori și instanța obișnuită este obligată să facă în privința minorilor aplicarea textelor relative la minori pe care le-ar fi aplicat adică judele infractorilor minori, în caz contrar acesta este obligat a ataca cu apel astfel de hotărâre.

În urma acestor scurte explicații apare de înțeles sentința tribunalului Turda, atât ca dispozitiv cât și în motivare, în privința celor ce a hotărât cu privire la infractorii minori ce a judecat.

Am mai avea de făcut încă o observare cu privire la stabilirea vinovăției și aplicarea pedepsei de către tribunal față de infractorii majori T. V. și Maria M. pentru *delictul* de tăinuire consistând în faptul că în calitate de părinți — tatăl acuzatului I și mama celui al II-lea — au primit, tutun de la copiii lor și au profitat astfel materialicește de niște obiecte pe care au trebuit să știe că au ajuns prin furt în posesia autorilor principali. Ni se pare că tribunalul s'a înșelat stabilind în speță *delict* de tăinuire și nu crima aceleiași infracțiuni în sarcina acuzajilor majori asupra cărora a hotărât prin aceeași sentință condemnatorie.

Această părere se reazămă pe definiția tăinuirei pe care codul penal ardelean ne-o dă în art. 370:

„Cel ce pentru a dobândi folos material primește sau ascunde un lucru sau conlucrează la însireinarea acestuia știind că a ajuns în mânele posesorului sau detentorului seu, în urma unei crime de furt, sustracțiune santaj, tâlhărie, săvârșește *crima* de tăinuire și se va pedepsi cu reclusiunea până la 5 ani.

Iar dacă lucrul a ajuns în mânele posesorului sau detentorului în urma *delictului* de furt, santaj, sustracțiune sau însușire pe nedrept, tăinuirea este *delict* și se va pedepsi cu închisoare corecțională până la 2 ani.“

În legătură strânsă cu fapta săvârșită de autorii principali care furând de la stăpân și cu chei mincinoase (art. 336 al 4 și 7 c. p.) calificată prin urmare crimă, tăinuirea de care s'au făcut vinovați părinții majori nu putea fi calificată de cât tot crimă; — Dacă este adevărat că conform art. 18 din *Novela penală* „*infracțiunea care conform legii este crimă, prin dispozițiile menționate* (adică relativ numai în ce privește pe minori) se va califica drept *delict*, apoi este *delict* numai pentru infractorii minori în favorul cărora a și fost alcătuită *Novela penală* și nici de cum pentru ceilalți infractori majori cărora în mod logic nu le poate profita calificarea aceasta de favoare. Un argument mai mult îl găsim în dispozițiile art. 82 acelaș cod penal care prescrie: *împrejurările de fapt, care ca elemente materiale fac parte din crimă sau delict sau agravează imputabilitatea acestora nu sunt imputabile infractorilor dacă la săvârșirea infracțiunii, aceștia nu le-au cunoscut.*

Or din chiar motivarea tribunalului, reesa perfectă cunoștință a tăinuitorilor asupra împrejurărilor

în care copiii lor au săvârșit furtul obiectelor de care ei s'au folosit. Dacă tribunalul a înțeles că părinții n'au știut că obiectele sunt de furat și le-a primit ca să-i ajute a scăpa de urmărirea autorităților, atunci acești părinți față de care instanța a fost indulgentă trebuia să-i considere că au săvârșit *infracțiunea protejării infractorilor* prevăzută de art. 374—376 c. p. și în conformitate cu art. 378 care exclude aplicarea acestor texte față de părinți, isă-i achite.

„Codul penal român înțelege prin *tăinuitori* (art. 53) pe aceia care cu bună știință vor fi ascuns în totul sau în parte lucrurile, sau banii ce provin din furt, sau din săvârșirea veri cărei alte crime sau pe aceia care cu știință vor cumpara, vor primi în schimb sau dar, vor lua ca să neguțorească, să desființeze ori să prefacă, ori vor primi drept plată sau zălog, lucruri sau bani proveniți din vre-o crimă sau *delict*; iar mai departe.

Rudele de sus și de jos, barbații și murea, frații și surorile nu se socotesc tăinuitori.“
Pedepsa art. 54 c. p. r.

„Tăinuitorii se vor pedepsi cu închisoarea corecțională până la doi ani“.

Comparând textele codului penal român cu acele ale codului penal în vigoare în Ardeal vom observa că după amândouă tăinuirea este o *infracțiune de sine stătătoare*, spre deosebire de Codul penal francez care o consideră ca pe o complicitate specială. Codul penal român consideră tăinuirea totdeauna ca *delict* cel ardelean *crimă sau delict după cum e calificată infracțiunea principală*.

Codul penal în vigoare în Ardeal mai minuțios deosebește și un alt soi de tăinuirea și pe care o numește *protejarea infractorilor* n. art. 374, 375 la fel cu art. 52 c. p. român despre *găzduitori* și prescrie pentru aceștia pedepsa corecțională până la un an.

Mai mult, în timp ce tăinuirea între rude se pedepsește de o potrivă, spre deosebire la Codul penal român ce o exclude; Codul penal din Ardeal exclude pedepsirea rudelor pentru protejarea infractorilor contrar codului penal al vechiului regat după care în privința găzduitorilor este discuție de oare ce ascunderea persoanelor este complicitate iar a lucrurilor provenite din infracțiune nu.

Socotim mai înțeleaptă măsură codului penal ardelean, de oare ce buna știință rudelor că obiectele achiziționate provin din furt este cu mult mai gravă de cât ospitalitatea, ce s'ar da infractorilor care apare naturală fără să fi știut dinainte fapta ce vor săvârși și din spirit de umanitate.

Dispoziția din codul penal român după care rudele nu se socotesc tăinuitori, spre deosebire de codul ardelean, trebuie puse în legătură cu neexistența complicității între rude când autorul principal a săvârșit furtul de la ai săi, caz când conf. art. 307 c. p. r. fapta nu se socotește furt și analogia cu Codul penal francez după care tăinuirea fiind considerată un fel de complicitate chiar șediul materiei tăinuirei în codul român este așezat sub titlul „*Complicitate*.“ Dar asupra rațiunilor acestora vom mai reveni.

DICȚIONAL JURIDIC

Expresia greșită:

În cazul detragerei autorizatiunii procuratoresci, membrii procuraturii pre lângă ținerea în integritate a salariului lor au a se denumi la postul de jude sententiar corespondietor.

Pe durata inordonării judii de la tribunal și judii de la tribunal și judii cercuali provinciali au a se împărtași în cu adaos anul de . . .

În cazul disordinii mai neînsemnate exercitează dreptul admonițiunii

Contra rezoluțiunii care conține admonițiunea și croirea amen- dei de ordine va avea loc apelațiune de în for la nemijlocita superioara autoritate de inspectiune.

Se va statori că când au să între cu vigoare dispozițiile cu referire la examenul de jude și judii inquiratori și va răgula prin ordinațiune dispozițiunile de întroducere în viața și cele transitive

Starea faptică predată în scriptul de acuza nici aproape nu exhauriază criteriul unei înșelăciuni.

En ca primar comunal sunt năvălit cu treburile adive . . . n'am făcut operațiuni de contare adică nu sunt dedat cu socoți.

Expresia de întrebuințat:

Dacă mandatul de procuror se rătărește, procurorul va fi numit judecător în aceeași clasă de salarizare și cu aceleași retribuțiuni.

Juecătorii de tribunal și de ocol detașați la (Curte, Minister) primesc un adaos anual de . . .

Când se ivește cazul unei neregularități ne întemeate, se va aplica admonestarea.

Contra deciziunii prin care s'a stabilit pedeapsa de admonestare sau amendă se va putea face apel la autoritatea superioară de supraveghere.

Punerea în aplicare a dispozițiunilor referitoare la examenul de magistrați și la judecătorii de instrucție se va face printr'un regulament, luându-se totdeauna și dispozițiunile transitorii.

Din faptele descrise în actul de acuza nu reesă elementul vremei înșelăciuni.

sunt deprins cu . . . : nu ma'm ocupat cu comptabilitatea cu socotelile.

V M. D. și St. L.

Amnestia

Decretul Regal No. 2469 de la 4 Iunie 1922. Publ. Mon. Of. No. 47 și 48 din 6 și 7 Iunie 1922.

Art. 1. Dintre infracțiunile contra siguranței interioare și exterioare a Statului prevăzute de art. 53. titlu II. adițional codul justiției militare și art. 67—98 inclusiv din codul penal și săvârșite până la data publicării decretului de față, sunt și rămân amnestiate următoarele:

a) Provocarea sau participarea la greve, fie că au fost pedepsite de legea asupra conflictelor colective de muncă, fie de art. 53 titlu II adițional din codul justiției militare, sau de art. 224, 225 și 226 din acelaș cod.

b) Propaganda clandestină sau publică de idei împotriva formei de guvernământ și a ordinii sociale și politice săvârșite prin viu grai, prin întruniri, prin presă, broșuri, manifeste sau orice alte mijloace afară de cazul când acele scrieri au fost răspândite în cazărmi.

c) Faptele care cad sub prevederile legii asupra spionajului în timp de pace, comise până la publicarea decretului de față,

afară de cele enumerate la art. I, alin. a b, c, din aceeaș lege.

d) Infracțiunile săvârșite după 1 Aprilie 1921, de personalul instituțiilor militarizate în timpul sau cu ocazia serviciului încredințat lor.

e) Contravențiunile la ordonanțele date de comandamentele militare, după 1 Aprilie 1921, pe baza legii stării de asediu.

f) Contravențiunile săvârșite de supuși români, la legea asupra pașapoartelor și la ordonanțele comandamentelor militare privitoare la trecerea frontierei, afară de cazurile când infractorii s'au făcut vinovați și de alte fapte pedepsite de legile penale și chiar dacă aceste fapte sunt amnestiate prin prezentul decret.

g) Rebeliunile prevăzute și pedepsite de art. 170—179 din c. penal.

h) Delictele electorale și de presă.

Art. 2. Beneficiază de dispozițiunile acestui decret infracțiunile nedescoperite, sau în curs de cercetare, de instrucțiune sau de judecată precum și cele pedepsite și executate sau acelea care au făcut obiectul vre-unui decret de grajere.

Art. 3. Sunt excluse de la amnistie următoarele fapte:

a) Crimele și delictele de înaltă trădare (art. 76—93 incl. din codul penal) contra siguranței interioare și exterioare a statului, afară de cele prevăzute de articolele de mai sus ale acestui decret.

b) Spionajul militar.

c) Infacțiunile prevăzute de art. I. din acest decret, săvârșite de militari activi sau de cei de rezervă aflați sau chemați sub drapel, precum și cele judecate și predepsite în contumacee, ori care ar fi calitatea vinovaților.

a) Atentatele: tipărirea sau răspândirea de manifeste prin cari se îndeamnă la săvârșirea atentatelor, sau la depozitarea de bombe, muniții și materiale explozibile precum și depozitarea unor asemenea materiale în același scop.

Art. 4. Drepturile pecuniare ale părților lezate prin infracțiunile cari se amnestiază prin acest decret rămân neatinse și pot fi urmărite pe cale civilă.

Art. 5. — și cel din urmă. Președintele consiliul de miniștri și miniștrii noștri secretari de Stat la departamentele de justiție și război, sunt însărcinați cu aducerea la îndeplinire a acestui decret.

Făcut în București la 4 Iunie 1922.

FERDINAND.

Expunerea de motive

Sire

Este în dătinile țării, ca la zile mari, capul statului să reverse înalta sa clemență asupra celor greșiți.

Cu prilejul căsătoriei A. S. R. principesa Maria cu M. S. Regele Alexandru al Serbiei, Croației și Sloveniei, rugăm respectuos pe Majestatea Voastră, să binevoiască a amnistia, cu unele excepțiuni pentru fapte prea grave, toate infracțiunile politice și de presă săvârșite până acuma.

Dacă Majestatea Voastră încuviințează această propunere, O rugăm respectuos, să binevoiască a semna alăturatul proiect de decret.

Pentru alte categorii de fapte, cari ar putea atrage clemența regală, dar cari neavând caracter politic, comportă facerea unei legi speciale, guvernul are intențiunea să supună Majestăți Voastre, un asemenea proiect de lege, ca să fie votat în viitoarea sesiune parlamentară.

Suntem cu cel mai profund respect, Sire, al Majestăți Voastre, prea plecați și supuși servitori.

Președintele consiliului de miniștri

Ion I. C. Brătianu

Ministrul justiției

I. Th. Florescu

Minstru de război

General Mădărăscu

Notă. Până la o analiză detaliată a decretului de mai sus, semnalăm următoarele chestiuni:

1. Decretul nu coprinde textele codurilor penale ungar, austriac și ale codului de contravenții ungar pentru aceleași materii. În lipsă de text, ori în caz de neidentitate de infracțiune în textele corespunzătoare (alte elemente, nuanțe diferite) se va răspunde negativ?

2. Decretul amnestiază în art. I. infracțiunile din art. 67-95 c. p. — iar în art. III. le exclude de la amnistie?

3. Infracțiunile enumerate în art. I. nu fac parte din art. 67-93 c. p. fac parte din legi speciale, ori sunt delicta inexistențe. Întrucât pot fi cuprinse în art. 53 titlul II. adițional c. J. m. (articol vag și foarte elastic) nu se referă la timp de pace ori de asediu, nici la instanțele civile. Ex: *al. a:* art. 223, 225, 226 c. J. m. *al. b:* propaganda clandestină, etc. inexistent în c. p. *al. b:* aceeași propagandă, publică e exclusă dela amnistie *al. b.* propagandă contra ordinii politice — inexistent în c. p.; *al. c.* art. 1. Legea specială a spionajului; *al. e.* contravenții la ordonanțe militare — uneori inexistente în c. p. și în art. 53 Tit. II. ad. c. J. m.; *al. f.* contravenții la lege specială a spionajului — lege neaplicabilă în Ardeal; *al. g.* rebeliuni, art. 170-179 c. p. alte texte, — *al. h.* delicta din legile speciale electorale.

Desre acestea din urmă: întrucât sunt contra siguranței statului, ori întrucât nu fac parte din c. p. (alte articole decit cele amnistiale) și numai ocazional făptuite cu prilejul alegerilor; ori numai lipsa dela votul obligator?

4. *Al. d.* „Infracțiunile“ personalului militarizat, săvârșite „în timpul sau cu ocazia serviciului“. Care? Cele politice și de presă, contra siguranței statului, ordine politice, etc.? Toate? (Legea nu dictează). Și delicta ordinare? (Mai mult decât pentru ceilalți cetățeni?)

Quid, pentru delicta disciplinare („de serviciu“) care nu sunt delicta de drept comun (beție în serviciu) ori care prin faptul militarizării se judecă, odată de comisiile disciplinare) și de către cons. Războiului, deși neprevăzute într'un text de drept comun? Se amnestiază delictul numai în fața cons. Războiului, ori și în fața comisiei disciplinare („Infracțiunile . . . în serviciu, ori cu ocazia serviciului?“) (v. Decizia 520, 5 Nov. 920 Cas. I. Pand. Rom. caet 4, cu nota Dlui. V. V. Pella).

5. Ce fel de delict de presă? Contra siguranței statului, etc. ori și contra particularilor? Quid, provocările la crime, prin presă?

6. Ce fel de broșuri, scrieri, articole? Scrise de cine? Ce fel de cuprins? Ce fel de altă „ordine politică” (republică, federație)? Care e limita și definiția ordinei sociale și, mai ales a ordinei „politice”? O carte a lui Otto Bauer, constituie un delict pentru acel ce o răspândește? Cine nu e amnistiât: autorul ori cititorul? Intrucât răspîndirea și citirea, și care e conexitatea între anumite publicații și cu delictul (care?) avute în vedere de decret?

6. Art. 53. titlu II. ad. c. J. m. — care e limita lui? E art. 67—93? E art. III. Sunt aliniatele de sub art. I? — Se aplică în timp de pace? Și de instanțe civile? Pe baza căror texte de drept comun?

Notăm aceste prime observări, în așteptarea instrucțiilor celor trei miniștri însărcinați cu adunarea la îndeplinire a decretului, instrucții cari, credem le vor lămuri pe deplin.

V. M. D. și A. Gr. P.

Directoratul Justiției Cluj a trimis procurorilor generali și președinților Curților de Apel următoarea circulară:

I Punctele a. b. c. d. e. f. g. h. din art. 1 fac parte din aliniatul I al art. I care se referă la toate aceste puncte prevăzând că *dintre infracțiunile siguranței statului* sunt amnistiate cele prevăzute la punctele a, h. Dintre toate infracțiunile prevăzute de aceste puncte a-h. sunt amnistiate numai atunci dacă au fost comise *contra siguranței statului* și intră în prevederile articolului 53 titlu II ad. din codul justiției militare sau art. 67—93 din codul penal.

Conform acestei interpretări, alin. I. din art. I. pune o condițiune comună pentru toate infracțiunile enumerate la punctele a—h., condițiune care constă din două părți:

a) Ca infracțiunea să fie comisă *contra siguranței statului*.

b) Ca infracțiunea să intre în prevederile art. 53. titlu II. ad. din codul de Justiție militară sau art. 67—93 din Codul penal.

Textul decretului nu poate fi înțeles de cât în acest sens. Deci, când este vorba de amnistierea vreunei infracțiuni prevăzute la punctele a. h. trebuie examinat dacă aceea infracțiune intră sau nu în prevederile aliniatului 1 al art. I. adică îndeplinește sau nu condițiunile de mai sus! Conform acestora, infracțiunile prevăzute la punctul d. adică infracțiunile săvârșite de personalul instituțiilor militarizate în timpul serviciului nu sunt amnistiate de cât cu aceste condițiuni și prin urmare dacă un funcționar de C. F. R. militarizat a comis un furt, o insultă sau altă infracțiune de drept comun, nu este amnistiât. Mai departe delictul electoral și presă prevăzute la punctul d. de asemenea nu sunt amnistiate, ci numai acelea care intră în prevederile art. 1. alin. 1. Prin urmare o insultă sau calomnie prin presă față de particulari nu sunt amnistiate.

De asemenea rebeliunea prevăzută la punctul g. este amnistiată numai atunci, dacă a fost comisă în timp de războiu sau de mobilizare pentru că numai în acest caz intră în prevederile art. 53. titlu 2 ad. din codul Just. militare.

II. Interpretarea dată la punctul I. este în contradicție cu espunerea de motive conform căreia toate delictul politice și de presă ar fi amnistiate. Deci trebuie examinată și interpretarea, dacă toate infracțiunile enumerate la punctele a—h. sunt amnistiate, fără restricțiunile puse la alin. I. al art. I.

În acest caz toate delictul electorale și de presă ar fi amnistiate, chiar dacă nu atinge siguranța statului. De asemenea rebeliunea prevăzută la punctul g. ar fi amnistiată în ori de caz.

Contra acestei interpretări se poate spune că în acest caz aliniatul I. din art. este de prisos. Mai departe dacă la punctele g. și h. adoptăm punctul de vedere că aceste fapte sunt amnistiate toate, atunci acelaș punct de vedere trebuie să îl aplicăm și la punctul d., așa încât un furt sau un asasinat comis de o persoană militarizată ar fi de asemenea ertat, lucru care este în contradicție cu espunerea de motive în care se spune că infracțiunile de drept comun nu sunt ertate.

În afară de acesta conform art. 93. din constituție M. S. Regele are dreptul la amnistie numai în materie politică și prin urmare se poate presupune că intenția urmărită era ca numai infracțiunile de natură politică să fie ertate.

III La desbaterea decretului printr-o constăturze oficială sa exprimat și părerea că decretul trebuie interpretat așa că infracțiunile enumerate la punctele a—f. sunt amnistiate numai în cadrul alin. I. din art. b—e, — iar infracțiunile prevăzute la punctele g. și h. sunt amnistiate toate fără marginirile alin. I. Această părere pare a conrespunde din espunerea de motive dar nu poate fi motivată juridicește ca și cele lalte puncte și tribuiesc interpretate la fel.

Faptele numerate la punctele a—h. nu intră toate în prevederile art. 66—93. din codul penal; Având în vedere că în virtutea art. I aceste fapte sunt amnistiate numai dacă intra în prevederile art. 53. titlu II. adițional din Codul de Justiție militară, iar acest art. 53. dispunând numai pentru caz de războiu sau mobilizare, sa ivit îndoiala, dacă în cazul când alin. I. al art. I. nu s'ar considera ca neexistent (vezi mai sus punctul II) infracțiunile din punctele a—h care nu intră în prevederile art. 67, 93 c. p. sunt ertate numai dacă au fost comise în timp de războiu sau de mobilizare ori dacă sunt ertate în ori de caz.

În cazul din urmă, se poate motiva această părere când aceste infracțiuni nu intră nici în prevederile art. 53 și nici în prevederile art. 67—93.

Deci nici una din condițiunile din alin. I nu este îndeplinită.

V. În punctul h. este vorba de „delictul” electoral și de presă deci dacă o infracțiune electorală sau de presă constituie crimă, este sau nu amnistiată?

— Din numeroasele îndoieli ivite la interpretarea decretului am relevat numai pe cele mai principale, pentru că acestea fiind foarte importante, trebuie să fie rezolvate la toate instanțele la fel.

— Vă rugăm deci să binevoiți a supune aceste chestiuni unei examinări minuțioase și a face ca Parchetul general și Curtea de Apel să se înțeleagă pentru interpretarea decretului.

Soluțiunile ce le veți da punctelor I. II. III. IV. V. — Bine voiți a ni le comunica pentru ca să ne putem înțelege și cu celelalte parchete

generale și Curti de Apel. — După ce părerele ne vor fi înaintate vom arăta exact articolele din legile un vigoare pe teritoriile alipite care corespund articolelor invocați în decret.

Cluj 14 Iunie 1922.

Informațiuni.

În ziua de 31 Mai curent dl. Dr. Balint președinte de secție la tribunalul Cluj și-a dezvoltat conferința sa la Curtea de Apel din Cluj, tratând despre *Prescripțiune și Uzucapiune* în dreptul civil Aștiaș, maghiar și dreptul civil român. Începând cu definițiunile și făcând un studiu comparativ după cele trei coduri civile, studiul d-lui Balint este o prețioasă colaborare la viitorul nostru Cod civil unificat. Lucrarea D-sale va apărea în volum și ne vom face o plăcută datorie să-l rezumăm la timp și a-l semnala astfel juristilor din întreaga țară.

Conform programului nostru de lucru, pe timpul vacanței „Ardealul Juridic” va apare numai de două ori la 1 Iulie și 1 August. Partea oficială cu publicațiunile judecătorești va apărea însă regulat săptămânal ca și până acum.

Rugăm stăruitor pentru ultima oară pe d-nii abonați ai „Ardealului Juridic” care continuă a primi revista și n'au achitat abonamentul a ne restitui numerile primite și de care avem mare nevoie.

Nu înțelegem să continuăm a servi gratuit revista celor care au cerut să fie abonați când și așa cheltuielile întrec puterile noastre financiare.

Am primit unele reclamațiuni relativ la înfrizierea cu care apar unele publicațiuni în partea oficială a publicațiilor judecătorești.

Suntem obligați a da următoarele explicații: Toate publicațiile judecătorești ce se primesc la administrația noastră din strada Regina Maria nr. 34 Cluj, se împart după nevoia urgentă isvorâtă din natura actului de publicat și apar în ordinea și după acest criteriu.

Nu se pot publica bunăoară cererile de declarare de deces înaintea publicațiilor relative la licitații cu termen fix.

Facem însă știut acelor interesați că pentru urgența ori caror acte și care urgentă se socoate în termen de opt zile, dacă părțile o cer și o plătesc 1 (un) leu de cuvânt, vom putea eventual scoate o ediție extraordinară și pe spesele celor interesați.

Anunțăm de altfel cu această ocaziune că prețul publicațiilor fixate de gazeta oficială cu 2 ani de zile în urmă și pe care le precepem actualmintele, nu se mai potrivesc cu scumpirea hârtiei și mânei de lucru actuală.

Prevedem că vom fi obligați că cu începere de la Septembrie să urcăm și așa taxa publicațiilor pe cuvânt, care prin comparație cu aceea percepută de colidiene și chiar Mon. Oficial este extrem de scăzută (60 bani cuvântul) și mai ales fața de obligația noastră de a publica gratuit toate publicațiile părților sărace și ordonanțele oficiale ale Directoratului General al Justiției și cele de interes general al nstanțelor represive din Ardeal.

Rezumate din „Monitorul Oficial” Legi, decrete legi, decrete regale, jurnale Cons de miniștri, deciziuni și ordonanțe ministeriale.

„Mont. Of. No. 37 de la 21 Mai 1922

Minist. de Interne. T. Fodor numit pe 1 Mai 1922 șef ador economic al orașului Cluj, cl. VII gr. II.

Minist. de Justiție. Miș Mag: Adv. Brudariu jude provizor Adjutul Nou permutat jude cl. VII gr. I ocol Sf. Gheorghe jud. Trei Scaune; Ion Pordeal jude cl. VIII gr. III ocolul Cluj rural, se înaintează pe loc în cl. VII gr. I; Is. Laszlo jude șef cl. VI gr. II la ocolul Recașul-Timișan se înaintează pe loc în cl. VI gr. I; Ion Runcan jude șef ocol rural Cluj cl. VI gr. III se înaintează pe loc cl. VI gr. II; Valente Ionescu jude cl. VI gr. III trib. Oradea-Mare se înaintează Consilier cl. VI gr. I la Curtea de Apel Oradea-Mare; Petre P. Avramescu prim-procuror trib. Chișinău se permută prim-procuror în cl. VI gr. II trib. Ibașfalău, Alex. G. Safey procuror cl. VII gr. I trib. Brașov se numește jude șef în aceeași clasă și gradajie la ocolul Brașov; Mihail M. Popescu lic. în drept avocat din București se numește jude cl. VII gr. II trib. Odorhei Decizie No. 16787 din 5 Mai 1922 M. de Int. Senatul penal care judecă în forul III-lea apelurile contra sentințelor date în materie de contravențiuni active și polițieneste, în conformitate cu ordonanța maghiară No. 65000/909, precum și biroul secțiunii judiciare, care va studia și refera cauzele Apelate, vor funcționa pe lângă Secretariatul de Stat al Ministeriului de Interne. Se va executa această Decizie prin Direcțiunea Administrației teritoriilor alipite și unificării admive.

Anexe. Desbateri parlamentare. Sedințele Camerei dela 11 și 12 April dimineața și seara. *Bugetul Camerei* pe exercițiul 1922—1913 este de 18.406,920 lei dintre care numai diurnele deputațiilor se urcă la 92.355,20 lei.

„Monit. Of.” No. 38 de la 23 Mai 1922

Min. de Interne. Aurel Moga cons. de secție cl. VI gr. I la Directoratul gen. de interne Cluj se numește consilier la orașul municipal Cluj în aceeași clasă și gradajie *Incađrări în prefectura poliției Oradea-Mare, Turda, Șimleul Silvaniei.*

Min. de Industrie. Se acordă avantajele legii industriale fabricii de locomotive și vagoane, Soc. Anonimă din *Hoterus-Noa* jud. Brașov.

SEMINARUL
DE DREPT DR. MUREȘIANU
GLUJ, STR. NICOLAE JORGA NO. 23.
TELEFON: 13.